

ความคิดเรื่อง เสรีภาพและความรับผิดชอบที่ปรากฏในหนังสือ "สัตว์และมนุษย์"

เสรีภาพและความรับผิดชอบเกิดจากการเลือกอย่างอิสระของมนุษย์

ซาทร์ ใช้คำว่า "เสรีภาพ" ในความหมายว่า มีความสามารถที่จะเลือกทำอะไรก็ตามเจตจำนง (will) ของตนเอง เสรีภาพเป็นพฤติกรรมของจิตที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เพราะตามสภาพความเป็นจริง จิตซึ่งซาทร์ใช้ในความหมายว่า สัตว์สำหรับตนเอง (being for it self) จะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่จะต้องเลือก จะต้องตัดสินใจอยู่เสมอ เนื่องจากสภาพของสัตว์สำหรับตัวเองไม่สามารถอยู่ใน ๒ สถานการณ์พร้อม ๆ กันได้ ดังนั้นจึงต้องตัดสินใจเลือกเพื่อที่จะเป็น เพื่อที่จะทำ ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เมื่อสัตว์สำหรับตัวเองเลือกสถานการณ์ใดก็เท่ากับสัตว์ได้ให้สถานการณ์นั้นมีความหมายสำหรับอัตถิภาวะของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันสัตว์ก็ได้ศูนย์วรรตคุณค่าของสถานการณ์หนึ่งหรือหลาย ๆ สถานการณ์ให้หมดความหมายสำหรับอัตถิภาวะของตนในขณะนั้น ซาทร์ กล่าวไว้ว่า "สำหรับสัตว์สำหรับตัวเอง การเป็นอยู่ก็คือการศูนย์วรรตสัตว์ในตัวเองของตน ในเงื่อนไขเหล่านี้เสรีภาพไม่ใช่สิ่งอื่นนอกจากการศูนย์วรรต"^๑

การศูนย์วรรตจึง เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เพราะมนุษย์จะไปสู่เสรีภาพไม่ได้ ถ้าหากไม่ผ่านการศูนย์วรรตเสียก่อน การศูนย์วรรตจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า สัตว์สำหรับตัวเองมีอำนาจอยู่เหนือสถานการณ์ จึงสามารถเลือกที่จะศูนย์วรรตความหมายของสถานการณ์หนึ่งได้

^๑Jean - Paul Sartre, Being & Nothingness, Trans. Hazel R. Barnes (London : Methuen & Co.Ltd, 1976), p.439 "For the for-itself, to be is to nihilate, the in-itself which it is. Under these conditions freedom can be nothing other than this nihilation.

แล้วให้อีกสถานการณ์หนึ่งมีความหมายสำหรับตัวมนุษย์ ในทางตรงข้ามถ้ามนุษย์ไม่มีเสรีภาพ
สักสำหรับตัวเองก็ไม่สามารถจะเลือกศูนย์วรรต และให้ความหมายแกสถานการณ์ใด ๆ ได้เลย
โดยอาจจะมีอำนาจอื่น ๆ มีอิทธิพลอยู่เหนือการตัดสินใจของสักสำหรับตัวเอง ซึ่งสักสำหรับ
ตัวเองไม่สามารถจะปฏิเสธอำนาจนั้นได้ เพราะว่า "ถ้าเจตจำนงมีเสรีภาพ มันก็จำเป็น
จะตองปฏิเสธ และมีอำนาจศูนย์วรรต"^๑

การเลือกทำให้เกิดการกระทำ แต่การเลือกจะต้อง เป็นเรื่องของจิตหรือความ
จงใจ และความจงใจทำให้เกิดการกระทำขึ้น มนุษย์ไม่สามารถจะพูดได้ว่าเรามีเสรีภาพใน
การเลือกกระทำการต่าง ๆ ถ้าหากการกระทำนั้นมิได้เกิดจากความจงใจของตนเอง ความ
จงใจของตนเองมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีความสำนึกตัวเอง (self-consciousness)
เป็นตัวของตัวเอง ในการสร้างแผนการ (project) ของการกระทำขึ้นมา แผนการของ
การกระทำจะต้องมีจุดหมายเป็นของตัวมนุษย์เอง คนที่ทำอะไรให้เกิดขึ้นโดยไม่ได้ใช้ความ
จงใจของตนเองไม่ถึงว่าทำ คนที่ทำโดยจงใจให้เกิดขึ้นมาจึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้กระทำ เพราะ
คนเช่นนี้รู้ว่าเขากำลังกระทำอะไรอยู่ กระทำเพื่ออะไร โดยตัวเขาพยายามทำให้ความจงใจ
ของเขาซึ่งอยู่ภายในโครงการแห่งสัมปชัญญะของเขาเป็นผลสำเร็จ

004370

เมื่อการกระทำเป็นผลจากการเลือกสถานการณ์ การกระทำจึง เป็นปัจจัยที่ทำให้
โลกเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางแห่งการเลือกนั้น หากมองในแง่นี้จะ เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า
โลกเป็นสิ่งที่จะต้อง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการเปลี่ยนแปลงนี้ตอง เกิดจากการกระทำ
ของมนุษย์เท่านั้น มิได้เกิดจากหลักการตายตัวหรืออำนาจอื่นใดมาบังคับกาล ดังนั้นมนุษย์จึง เป็น
ผู้รับผิดชอบโลกอย่างแท้จริง เพราะการกล่าววามมนุษย์เป็นผู้เปลี่ยนแปลง โลกตามการ เลือก
ของเจตจำนงเสรี เป็นสิ่งบังคับความมนุษย์ตองมีความรับผิดชอบ มิฉะนั้นมนุษย์ก็ไม่สามารถใช้
เสรีภาพในชั้นของเจตจำนงให้ออกมาเป็นการกระทำใด ดังที่ฮาร์ทรกล่าวไว้ว่า

^๑Ibid, p.442; "If the will is to be freedom, then it is of necessity negativity and the power of nihilation"

การกระทำคือการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของโลก มันเป็นวิธีการจัดวิถีใหม่
ไปสู่จุดหมาย มันเป็นเครื่องมือที่เป็นระบบซับซ้อนอย่างที่ว่า โดยอาศัย
ระบบของการเกี่ยวโยงกันและติดต่อกัน เมื่อสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงจะทำให้
เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดระบบ และจะโดยผลตามที่คาดหมายไว้ในที่สุด^๑

โดยธรรมชาติ การกระทำทุกครั้งจะต้องมีความตั้งใจแฝงอยู่ เป็นเสมือนกับแรงผลักดัน
(motive) และแรงผลักดันนี้โดยปรากฏตัวออกมาอย่างเด่นชัด แต่อาจทำความเข้าใจได้ในรูป
ของจุดหมายที่ยังไม่มีตัวตนปรากฏ (the non-existent end) คือตัวมันเองแฝงอยู่ในการกระทำ
อย่างแยกไม่ออก ในที่นี้มีความหมายว่าเป็นอำนาจภายนอกที่มาเป็นตัวทำให้เกิดการกระทำ
จึงกล่าวได้ว่ามันไม่มีความเป็นอยู่แยกจากการกระทำ คำว่าแรงผลักดันนี้อาจมีผู้เข้าใจความหมาย
ผิดว่า เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวของมนุษย์ ที่มามีอิทธิพลอยู่เหนือความตั้งใจของมนุษย์ บังคับการ
กระทำให้เป็นไปตามนั้น ชาร์ลสจึงกล่าวเป็นตัวอย่างว่า

ที่ข้าพเจ้ายอมรับเงินเดือนค่า ๆ นั้น ไม่ตองสงสัยเลยว่าเป็นเพราะความ
กลัวและความกลัวเป็นแรงผลักดัน มันเป็นความกลัวออกตาย นั่นคือความกลัว
ไม่มีจุดหมายเพียงภายนอกตัวมันเอง เมื่อเป็นจุดหมายของอุดมการณ์ที่สร้าง
ขึ้นเพื่อรักษาชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าเข้าใจว่ากำลังอยู่ในอันตราย ความกลัวนี้
สามารถเข้าใจได้ในแง่ความสัมพันธ์กับคุณค่า ซึ่งข้าพเจ้าถือว่า เป็นของชีวิต
นี้โดยปริยาย มันจะเกี่ยวพันกับลำดับขั้นของวัตถุในอุดมการณ์แห่งคุณค่า ดังนั้น

^๑ Ibid., p.433. "To act is to modify the shape of the world; it is to arrange means in view of an end; it is to produce an organized instrument complex such that by a series of concatenations and connections the modification effected on one of the links causes modifications throughout the whole series and finally produces an anticipated result"

แรงผลักดันให้ตัวเองเข้าใจได้อย่างที่มันเป็น โดยอาศัยการพิจารณา
ว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่โดยอาศัยอภิปวาระในอุดมการ และโดยอาศัยอนาคต^๑

ซาร์ตรต้องการจะหมายความว่า เหตุที่ยอมรับเงินเดือนค่าก็คือ ความกลัวว่าจะ
อดตาย ความกลัวจึงเป็นแรงผลักดันให้รับเงินเดือนค่า หากมองโดยผิวเผินอาจเห็นว่า
ความกลัวเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวมนุษย์ มาทำให้เกิดความงใจที่จะรับ แต่โดยแท้จริงแล้ว
ความกลัวแฝงอยู่ในความคิดที่จะรักษาชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นคนจึงตัดสินใจเลือกรับเงินเดือน
ค่า แทนการยอมสูญเสียชีวิตเพราะอดตาย ในระหว่างที่ตัดสินใจเลือกในกรณีนี้ของบุคคล
หนึ่งจะไม่มีอะไรมาบังคับเขาได้ เมื่อเขาตัดสินใจรับเงินเดือน ก็แสดงว่าเขาได้ให้คุณค่า
แก่ความกลัวอดตายมากกว่าความไม่กลัวตาย ความกลัวอดตายจึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดความ
งใจคือการทำงาน และความงใจก็ทำให้เกิดการกระทำคือการออกหางานทำ แม้จะได้
เงินเดือนน้อยกว่าที่ควร และอาจต้องได้รับความเหนื่อยยาก เขาก็ต้องยอมรับ ในเมื่อสิ่ง
เหล่านี้เกิดจากการตัดสินใจเลือกของเขาเอง

---

^๑ Ibid, p.437; "If I accept a niggardly salary it is doubtless
because of fear; and fear is motive. But it is fear of dying from
starvation; that is, this fear has meaning only outside itself in
an and ideally posited, which is the preservation of a life which
I apprehended as in danger. And this fear is understood in turn only
in relation to the value which I implicitly give to this life, that
is, it is referred to that hierarchal system of ideal objects which
are values. Thus the motive makes itself understood as what it is by
means of the ensemble of beings which 'are not', by ideal existences,
and by the future.

ปัจจุบันคืออดีตและอนาคต

ซาร์ตรได้อธิบายถึงเรื่องเวลาว่า อนาคต ปัจจุบัน และอดีต เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่อง อยู่ในขอบเขตอันเดียวกัน คือ เกิดจากแรงผลักดัน และแรงผลักดันนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้ให้คุณค่าแก่มัน เนื่องจากมนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกให้คุณค่าแก่สิ่งต่าง ๆ ที่จะมาเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นซาร์ตรจึงหมายความว่า มนุษย์เป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเองด้วยตนเอง และกำหนดในขณะที่อยู่ในเวลาปัจจุบัน ซาร์ตรกล่าวว่

อนาคตย้อนกลับสู่ปัจจุบันและอดีตเพื่อชี้แจงปัจจุบันและอดีต จึงกลายเป็นว่า โครงการของข้าพเจ้าทั้งหมดย้อนกลับไปให้โครงสร้างแก่แรงผลักดัน เพื่อจะมีสภาพเป็นแรงผลักดันได้ มันเป็นเช่นนี้ไต่ก็เพียงแต่เพราะว่าข้าพเจ้าหนีจากสัจในตัวเอง โดยการศูนย์รวมความเป็นไปไต่ของข้าพเจ้า เพื่อให้สัจในตัวเองสามารถมีคุณค่าในฐานะเป็นสาเหตุ หรือแรงผลักดัน สาเหตุและแรงผลักดันมีความหมายแต่เพียงในส่วนรวมของโครงการ อันรวมเอาสิ่งไม่มีอยู่ไว้ทั้งหมดแหละ เมื่อพิจารณาไปถึงที่สุดแล้ว ก็จะพบตัวฉันในฐานะอุตรภวะนั้นเอง ที่เป็นตัวฉันก็เพราะว่าฉันต้อง เป็นตัวฉันนอกตัวฉัน^๑

^๑Ibid, p.437. "...the future turns back upon the present and the past in order to elucidate them, so it is the ensemble of my projects which turns back in order to confer upon the motive its structure as a motive. It is only because I escape the in-itself by nihilating my possibilities that this in-itself can take a value as cause or motive. Causes and motives have meaning only inside a projects ensemble which is precisely an ensemble of non-existents. And this ense is ultimately myself as transcendence; it is Me in so for as I have to k myself outside of myself."

สาเหตุที่มีการหนีจากสติในตัวเอง เพราะ สติในตัวเองมีสภาพที่มีคิธิบ หยุคหนึ่ง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สติในตัวเองจึงมีสภาพเป็นสาเหตุและแรงผลักดัน ให้มนุษย์มุ่งไปสู่ความเป็นไปได้ในอนาคตของตน แต่สาเหตุและแรงผลักดันนี้ จะมีความหมายเพียงในแผนการที่มนุษย์วางแผนการกระทำขึ้นมา ผลของแผนการที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นคือตัวมนุษย์ในสภาพที่เป็นจุดหมายของตัวเอง สภาพเช่นนี้เป็นสภาพสมบูรณ์ที่สุดที่มนุษย์ได้สร้างตนเองขึ้นมา เพื่อดำเนินไปสู่สภาพเช่นนี้ในอนาคต มนุษย์จึงกลายเป็นตัวมนุษย์เองนอกตัวมนุษย์เอง เพราะเพ่งเล็งถึงสภาพของตัวมนุษย์ที่ยังไม่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น นักเรียนชั้นมัธยมคนหนึ่งมีความต้องการเป็นครูในอนาคต ภาพของเขาที่เป็นครูก็จะปรากฏขึ้นในความคิดของเขา และเจตจำนงที่ต้องการเป็นครูจะเป็นแรงผลักดันให้ตัวเขาดำเนินการไปสู่จุดหมายของเขา ในแง่หนึ่งภาพที่ตัวเขาเป็นครูนั้นซึ่งในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ภาพนั้นเป็นปัจจุบัน

การไปสู่อนาคตต้องมีการเลือกสถานการณ์ สิ่งที่เป็นอนาคตก็คือสถานการณ์ที่เราเลือกให้คุณค่าแก่สถานการณ์นั้น ในขณะที่เดียวกันก็ได้ละทิ้งสถานการณ์บางสถานการณ์ไป อนาคตเกิดจากการที่ตัวมนุษย์ได้วางแผนการไปสู่สถานการณ์ที่เลือก ในกรณีนี้เจตจำนงไปสู่สถานการณ์นั้นเป็นแรงผลักดันให้เกิดการกระทำ ดังนั้นจึงไม่มีการกระทำใดที่ปราศจากแรงผลักดัน แต่ไม่ได้หมายความว่าแรงผลักดันเป็นเหตุของการกระทำชนิดที่อยู่ภายนอกตัวมนุษย์ ทั้งแรงผลักดัน การกระทำ และจุดหมาย ได้สร้างผลอันเดียวกันในโครงการเดียวกัน โครงการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันสู่อนาคต แต่ละอย่างจากสามประเภทนี้ จะมีความหมายของอีกสองอย่างแฝงอยู่ กล่าวถึงสิ่งหนึ่งสามารถอธิบายอีกสองสิ่งได้ ผลของมันเป็นการทำลายสติในตัวเองอย่างเหมาะสม เป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพ เพราะว่ามันจะเป็นการกระทำซึ่งตกลงใจเลือกจุดหมายและแรงผลักดัน มันจึงเป็นการกระทำที่แสดงเสรีภาพ "เสรีภาพเป็นสิ่งที่ไม่มีสวรรค์และไม่ขึ้นกับความจำเป็นทางตรรกวิทยา เสรีภาพทำให้ตัวเองเป็นการกระทำ เราสามารถมีเสรีภาพ

ใดก็โดยอาศัย สาเหตุ แรงผลักดัน และจุดหมายซึ่งแฝงอยู่ในการกระทำ^๑

สาร์ตตะคือกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกิดขึ้นมาก่อนการตัดสินใจเลือกของมนุษย์ เสรีภาพจึงไม่มีสาร์ตตะ ถ้าการเลือกตัดสินใจขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่ง จะเรียกว่าการเลือกนั้นเป็นการเลือกอย่างเสรีไม่ได้ นอกจากนั้นเสรีภาพก็มีสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นไปตามกฎเกณฑ์การใช้เหตุผลทางคานตรรกวิทยา เสรีภาพต้องเป็นสิ่งที่เกิดจากการตัดสินใจเลือกของสัตว์สำหรับตัวเอง โดยปราศจากอิทธิพลใด ๆ มาบังคับ

เสรีภาพจะเป็นอะไรไปไม่ได้ นอกจากการศูนย์กลาง เพราะเสรีภาพต้องผ่านขั้นที่สัตว์สำหรับตัวเองผละหนีจากภาวะแห่งสาร์ตตะ ภาวะแห่งสาร์ตตะคือการยอมให้กฎเกณฑ์หรือสิ่งภายนอกควบคุมอิทธิพลเหนือการเลือกกระทำของมนุษย์เอง ต้องผ่านขั้นที่สัตว์สำหรับตัวเองทำลายสัจธรรมในตัวเอง เพื่อเป็นอะไรบางอย่างที่ไม่หยุดนิ่ง เสรีภาพจึงเป็นการมีอยู่หรืออัตถิภาวะ (existence) ของเจตจำนงของเรา หรือเป็นความทะยานอยาก (our passion) ทั้งนี้ก็เพื่อเน้นให้เห็นคุณค่าของการมีอยู่แห่งสัตว์สำหรับตัวเองมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น นาย ก. ได้รับความแนะนำจากบิดาซึ่งเป็นแพทย์ ให้เลือกเรียนทางด้านการศึกษา โดยอ้างว่าตระกูลนี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแพทย์ ได้รับความแนะนำจากเพื่อนให้เรียนทางวิศวกรรมศาสตร์ เพราะเมื่อเรียนสำเร็จมาแล้ว สามารถหางานทำได้ง่ายกว่าสาขาอื่น และเห็นว่านาย ก. สามารถเรียนได้ แต่นาย ก. กลับเลือกเรียนทางด้านนิติศาสตร์ ด้วยคิดว่าตนเองชอบทางด้านนี้ แสดงว่านาย ก. ใฝ่ตัดสินใจให้คุณค่าแก่การเลือกเรียนทางนิติศาสตร์อย่างเสรี โดยไม่ได้ยึดถือเอาการประกอบอาชีพแพทย์สืบต่อกันมาของบิดาเป็นเครื่องตัดสินใจ เขาตัดสินใจโดยยึดเอาการหางานประกอบอาชีพง่ายมาเป็นเครื่องตัดสินใจ การตัดสินใจของนาย ก. เป็นการสร้างอนาคต โดยให้คุณค่าแก่เจตจำนงของตนเอง เลือกสถานการณ์ของตนเอง ทำลายสถานการณ์อื่น ๆ ในปัจจุบันลงเสีย

^๑ Ibid, p.438. "Now freedom has no essence, It is not subject to any logical necessity...Freedom makes itself an act, and we ordinarily attain it across the act which it organize with the cause, motives, and ends which the act implies".

การกล่าววามนุษย์คือความอิสระ มีความหมายในแง่หนึ่งก็คือความมนุษย์อยู่ในสภาพที่ยังไม่สมบูรณ์ มนุษย์ต้องทะยานไปสู่สิ่งที่ตนปรารถนา ภาวะปัจจุบันของมนุษย์เป็นความว่างเปล่าในตัวเอง ในแบบ "การสะท้อนกลับที่สะท้อนกลับ" (reflective-reflection) ซึ่งมีความหมายว่าในขณะที่อยู่ในปัจจุบันมนุษย์ก็คิดย้อนกลับไปพิจารณาถึงอดีต และจากจุดนั้นในอดีต ก็คิดย้อนกลับมาสู่ปัจจุบันอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นมนุษย์จึงสร้างเจตจำนงมุ่งไปสู่อนาคต การอธิบายแบบนี้เป็นการ เน้นให้เห็นว่า ปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยความจริง อดีต อนาคต ก็รวมอยู่ในปัจจุบัน ปัจจุบันสำคัญเพราะเป็นจุดที่มนุษย์ใช้การตัดสินใจของตนเอง โดยอาศัยวิธีการแบบ "การสะท้อนกลับที่สะท้อนกลับ" ทำให้สามารถเข้าใจได้ทั้งอดีตและอนาคต ดังนั้นมนุษย์จึง เป็นอิสระไม่ใช่เพราะว่าเขาเป็นตัวของ เขาเอง เพียงอย่างเดียว แต่เป็นปัจจุบันที่มีแนวโน้มไปสู่ตัวของ เขาเอง ถ้ามนุษย์มีฐานะ เป็นเพียงสิ่งที่เป็นอยู่อย่างที่เป็นอยู่ ก็ไม่สามารถเป็นอิสระได้ เพราะเสรีภาพเป็นความว่างเปล่าซึ่งถูกสร้างให้เป็น (made-to be) ในความคิดของมนุษย์ ความว่างเปล่าจึง เป็นพลังผลักดันความเป็นอยู่ของมนุษย์ ให้สร้างตัวเอง ไปสู่สิ่งที่จะเป็น เพราะความเป็นจริงของมนุษย์คือการ เลือก เลือกในสภาพที่เป็นความว่างเปล่า ทั้งภายนอกและภายในตัวเอง ความว่างเปล่าในที่นี้คือว่างจากอำนาจทั้งปวงที่จะมามีอิทธิพลต่อการเลือก ไม่ว่าจะ เป็นสันชาตญาณหรือกฎเกณฑ์หรืออำนาจใด ๆ

ความว่างเปล่าเป็นมอเกิดของ เสรีภาพทั้งหมดของมนุษย์ มนุษย์อาจจะไม่ได้สร้างกฎธรรมชาติ แต่มนุษย์เป็นผู้ที่จะให้คุณค่าแก่สิ่งทั้งปวง ดังนั้นมนุษย์จึงไม่สามารถตัดสินคุณค่าของการกระทำของเขา โดยการอ้างถึงบางสิ่งซึ่งอยู่นอกตนเองได้

ถ้ามองในแง่สัมผัสสำหรับตนเองแล้ว สัมผัสสำหรับตนเองคือความว่างเปล่าในขณะที่สัมผัสในตัวเองมีความเต็ม แต่อยู่อย่างไม่มี ความหมายอะไรเลย เพราะไม่มีใครไปจัดการกับมัน จนกระทั่งสัมผัสสำหรับตัวเอง เป็นตัวเขาไปจัดการให้ความหมายแก่สัมผัสในตัวเอง

เป็นต้น...๑๑

สัจสำหรับตัวเองนำเอาความว่างเปล่า คุณค่า รวมทั้งกาลเวลามาสู่โลก ในขณะที่สัจในตัวเองเป็นสัจในโลกอยู่แล้ว สมบูรณ์อย่างไม่มีอนาคต ไม่มีอดีต แบ่งประเภทไม่ได้ และไม่มี ความแตกต่างใดๆ สัจสำหรับตัวเอง ไม่เป็นอะไรเลยเป็นแต่ตัวทำลายสัจและแสวงหาคุณค่าขึ้น

ซาร์ตรพูดถึงตัวเลือกและความว่างเปล่าว่า การเลือกจะเป็นไปได้ก็โดยการเลือก ในความว่างเปล่า ถ้าการเลือกไม่ได้เลือกในภคว่างเปล่าจะไม่มีแก่นการเลือกของอะไรเลยและจะไม่มี การเลือกเกิดขึ้น ในปรากฏการณ์ที่เห็นอาจพบว่ามีลักษณะที่คล้ายกับการเลือกเกิดขึ้นบ่อย ๆ ครั้ง อย่างเช่นการเลือกซื้อผ้าชิ้นที่มีผู้นแนะนำให้ซื้อ ด้วยการเลือกซื้อโดยผู้ซื้อไม่ได้นึกถึงคำแนะนำของใครเลย ย่อมไม่เหมือนกันอย่างแน่นอน การเลือกที่เหมาะสมจะต้องทำให้อนาคตมาเป็นภาพชี้แนะให้แก้ปัจจุบัน และกลายเป็นปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็ให้คุณค่าแก่อดีตในฐานะที่อดีตให้ข้อมูลแก่ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่นการเลือกซื้อผ้าของนางสาว ก. จะตัดสินใจซื้อสีอะไร จะตองนึกว่าภาพวาดหากนำไปตัดเป็นเครื่องแต่งกาย จะเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนหรือไม่ นางสาว ก. จะตองนึกถึงภาพที่ตนเองสวมเครื่องแต่งกายควยผาชิ้นนั้น ในขณะที่เดียวกัน นางสาว ก. ตองหวนกลับไปนึกถึงข้อมูลในอดีตว่าตนเองเคยใช้สีอะไรจึงจะเหมาะสม หรือถูกใจตนเอง หลังจากนั้นนางสาว ก. จึงจะเลือกซื้อผ้าชิ้นใดชิ้นหนึ่งตามเจตจำนงของตน

⁹Ibid. "...the for-itself introduces nothingness and value into the world, it also introduces time. Being, the In-itself, is simply there, complete with no future and no past, no subdivisions and no distinctions. The For-itself is nothing, it is nihilation of Being and a pursuit of value.

ชาวกรีกมีความเชื่อว่าปัจจุบันและอนาคตเป็นสิ่งเดียวกัน เป็นหน่วยเดียวกัน เพราะมาจากความว่างเปล่าเหมือนกัน ความว่างเปล่าในที่นี้ไม่ได้มีความหมายในแบบรูปธรรม แต่หมายความว่างจากกฎเกณฑ์กำหนดหรือสิ่งที่จะมาใช้อำนาจเหนือผู้เลือก อนาคตเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับทางเลือกในปัจจุบันทั้งสิ้น ในข้อเขียนของชาวกรีกได้กล่าวถึงอนาคตมากนัก แต่กลับเน้นถึงปัจจุบันมากกว่า เพราะเมื่ออยู่ในจุดของปัจจุบัน ความคิดสามารถย้อนกลับไปสู่ออดีตแล้วเลยไปถึงความเป็นไปได้ในอนาคต ขณะที่มนุษย์ตัดสินใจเลือกการกระทำ ก ในปัจจุบัน เขาจะต้องรู้ว่า การกระทำ ก จะส่งผลอะไร ในอนาคตเขาจะต้องรับผิดชอบต่อผลอันนั้น ดังนั้นการตัดสินใจเลือกอย่างเสรีในปัจจุบันก็คือความรับผิดชอบต่ออนาคตของตน ผลที่ไต่จากการกระทำในปัจจุบันคือความเป็นตัวผู้กระทำซึ่งจะเกิดในอนาคต มนุษย์จึงอยู่ในขบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงคือตัวมนุษย์เอง

ดังนั้นจุดหมายกับการ เริ่มต้นจึงเป็นสิ่งเดียวกัน การเลือกกระทำเป็นเสมือนการเริ่มต้นในขณะที่ต้องเป็นจุดหมาย และจุดหมายก็ต้องเป็นการเริ่มต้น ทั้ง ๒ นี้จะมีความว่างเปล่าเป็นพื้นฐานรองรับ ที่กล่าวเช่นนี้เพราะเมื่อมีการเริ่มต้นและจุดหมาย จะทำให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน ใ้ใหม่ให้เป็นขึ้น เช่น คนไม่เคยเรียนภาษาฝรั่งเศสมาก่อน ภาษาฝรั่งเศสก็เป็นความว่างเปล่าสำหรับเขา แต่เมื่อเขาคั้งจุดหมายว่าจะเรียนภาษาฝรั่งเศสแล้วลงมือเรียน ความว่างเปล่าในภาษาฝรั่งเศสสำหรับเขาจึงมีน้อยลง การกระทำจึงกระทำในความว่างเปล่า เพราะคนที่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสอย่างดีเยี่ยมย่อมไม่คิดจะกลับไปเริ่มต้นเรียนภาษาอื่นอีก

การอธิบายความหมายของการกระทำจึงอธิบายด้วยจุดหมายของการกระทำนั้นได้ ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลลงใจจะทำการอะไรสักอย่างหนึ่ง เขาต้องตั้งจุดหมายก่อน จนทำให้ดูเหมือนว่าจุดหมายนั้นเป็นสิ่งภายนอกตัวเขาเอง และมีอำนาจเหนือความจงใจที่จะทำ แต่โดยความเป็นจริงความจงใจที่จะกระทำเกิดขึ้นเอง โดยการตั้งจุดหมายให้แก่ตัวเอง "ดังนั้นเราจึงหมายความว่าเราต้องเข้าใจว่าการเลือกของเราไม่ได้เกิดจากความจริงแท้ที่มีมาก่อน"^๑

^๑ Ibid., p.464; "This means that we apprehend our choice as not deriving from any prior reality".

สิ่งกำหนดใหญ่กับเสรีภาพของมนุษย์

ตามความเป็นจริงมนุษย์คือเสรีภาพ แต่เสรีภาพของมนุษย์ต้องอยู่ท่ามกลางสิ่งกำหนดใหญ่ สิ่งกำหนดใหญ่ (The given) คือสิ่งที่มีอยู่ ที่แวดล้อมมนุษย์อยู่โดยธรรมชาติ เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมนุษย์ก็รู้ว่ามีอยู่ มันจะมีต้นกำเนิดมาอย่างไร เป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะหาคำตอบได้ เหมือนกับการเกิดของมนุษย์ สิ่งกำหนดใหญ่มีอาทิเช่น ต้นไม้ ทะเล ภูเขา อากาศ เสรีภาพเกิดขึ้นได้โดยศูนย์วรรต (nihilation) สิ่งกำหนดใหญ่ จนทำให้มนุษย์สามารถมีอิทธิพลเหนือสิ่งกำหนดใหญ่ นำสิ่งเหล่านี้มาเป็นปัจจัยในการกระทำของมนุษย์ โครงการที่สร้างขึ้นจะต้องสร้างขึ้นมาจากข้อเท็จจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้นความเป็นไปที่มีอยู่บนโลกอาจทำให้มนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาสำคัญต่าง ๆ คือปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพกับข้อเท็จจริง ยิ่งกว่านั้นอาจจะต้องพบปัญหาเกี่ยวกับรูปธรรมอื่น ๆ เช่น คนที่เกิดมาเตี้ย เล็กที่จะสูงได้หรือไม่ คนที่เกิดมาพิการ มีแขนเดียว เล็กมี ๒ แขนได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นการจำกัดของข้อเท็จจริง อันมีผลกระทบกระเทือนถึงเสรีภาพในการเลือก

บางครั้งเราไม่อาจจะพูดได้ว่านักโทษมีอิสระเสมอที่จะหนีออกจากคุก และยังเป็นเรื่องเหลวไหลมากขึ้น ถ้าหากจะคิดว่านักโทษสามารถหนีไปได้ตลอด ตามความเป็นจริงนักโทษมีเสรีภาพเพียงการพยายามหนีอยู่เสมอ เขาสามารถสร้างโครงการหนี และให้คุณค่าแก่โครงการหนีโดยการกระทำอะไรบางอย่าง เขาไม่สามารถกระทำใดตลอดในเมื่อยังมีผู้คุมมีความเมตตาของคุณเป็นอุปสรรคสำหรับการกระทำของเขา ดังนั้นมนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือก เพราะเสรีภาพในขั้นนี้อยู่ในสภาพของการใช้สัมปชัญญะ คิทธิครครวญต์คิสิใจ แต่เสรีภาพของการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา และเป็นเสรีภาพที่ชาวตรคคีความันสามารถเกิดขึ้นได้ โดยการศูนย์วรรต การพูดถึงเสรีภาพโดยไม่แยกระหว่างการเลือกและการกระทำ ทำให้ละเลยการพิจารณาความแตกต่างระหว่างความตั้งใจ (intention) และการกระทำ ถึงแม้ว่าความตั้งใจปรากฏใหญ่ไคจากกรกระทำ เหมือนกับความคิดที่ปรากฏใหญ่ไคจากภาษาที่แสดงออกมา และถ้ามองในแง่หนึ่งทั้งสองมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่มันก็มีความเป็นไปไค

แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ "เสรีภาพไม่สามารถกำหนดอัตถิภาวะของตัวเองโดยจุดหมายซึ่งมันสร้างขึ้นมาได้ แนนอนมันมีอยู่ได้โดยการเลือกซึ่งได้มาจากจุดหมาย แต่มันก็ไม่ได้มีอำนาจเหนือข้อเท็จจริงที่ว่ามีเสรีภาพที่จะทำให้ตัวมันเองรู้ว่ามันมีอยู่อย่างไร โดยอาศัยจุดหมายของมัน"^๑

เสรีภาพของมนุษย์เกิดได้โดยพฤติกรรมของสัตว์สำหรับตัวเอง ซึ่งไม่ได้เป็นอะไรเลย แต่มันสามารถจะเป็นอะไรก็ได้ เนื่องจากเป็นความว่างเปล่า (the nothingness) เมื่อจะสร้างการกระทำขึ้นมา ชั้นแรกสัตว์สำหรับตัวเองจะพยายามรวบรวมลักษณะต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างเหมาะสม โดยไม่ยอมให้ตัวเองถูกจำกัดโดยอดีตหรือโดยสิ่งใด ชั้นที่สองสัตว์สำหรับตัวเองจะนำเอาสิ่งต่าง ๆ มาเป็นปัจจัยสร้างให้ตัวเองมีอยู่ การพิจารณานำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเองอยู่นั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์คือใช้สัมปชัญญะพิจารณาเพื่อไปสู่จุดหมายของตน ไม่ใช่ไปสู่ความว่างเปล่า สัมปชัญญะจึงเป็นสัมปชัญญะเพื่อการมีอยู่ ไม่มีสิ่งภายนอกตัวมนุษย์มาเราพฤติกรรมของสัตว์สำหรับตัวเอง แม้แต่จุดหมาย ถึงแม้ว่ามองในแง่หนึ่ง โครงสร้างพื้นฐานของเราจะหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องอธิบายด้วยจุดหมาย แต่จุดหมายที่กล่าวถึงนั้นมนุษย์เป็นผู้กำหนดขึ้นมาเอง โดยได้มาจากการตัดสินใจเลือกจากจุดหมายหลาย ๆ จุดหมาย ในขณะที่เลือกให้คุณค่าแก่จุดหมายหนึ่งมนุษย์ได้ใช้เสรีภาพอย่างสมบูรณ์ ใช้สัมปชัญญะพิจารณาถึงความเหมาะสมสำหรับแผนการกระทำของตัวเอง ดังนั้นจุดหมายที่ใดจึงเป็นจุดหมายที่เกิดจากมนุษย์ ไม่ได้แยกออกไปอยู่ต่างหากนอกตัวมนุษย์ แต่แฝงอยู่ในการกระทำของมนุษย์

เสรีภาพในความหมายของซาร์ตร์ มิใช่เสรีภาพที่จะไม่มีอิสรภาพ และมีเสรีภาพที่จะไม่มีอยู่ สิ่งใดใดก็ตามที่มีเสรีภาพ สิ่งนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง สิ่งที่ไม่ได้อยู่จะมีเสรีภาพไม่ได้ และเมื่อกล่าวว่สิ่งใดมีเสรีภาพ มันจะมีความหมายอยู่ในตัวเองบ่งชี้ว่า จะต้องมี

^๑ Ibid., p.485 "Freedom cannot determine its existence by the end which it posits. Of course it exists only by the choice which it makes of an end but it is not master of the fact that there is a freedom which makes known to itself what it is by means of its end."

การเปลี่ยนแปลง สิ่งที่จะมีการเปลี่ยนแปลงได้ก็จะต้อง เป็นสิ่งที่มีอยู่ เช่นเดียวกัน เพราะสิ่ง
 ที่ไม่มีอยู่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น เสรีภาพจึงต้อง เป็นเสรีภาพของสิ่งที่มีอยู่จริง
 สิ่งที่มีอยู่จริงในที่นี้หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่และมีความเป็นไปอยู่บนโลก สิ่งเหล่านี้มีได้
 อยู่นิ่ง แต่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อมนุษย์ประสงค์จะกระทำการใดยอม
 หลีกเลียงสิ่งเหล่านี้ไปไม่พบ สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนโลกพร้อมกับมนุษย์จึง เป็นข้อเท็จจริงใน
 โครงสร้าง เสรีภาพของมนุษย์ ในทัศนะของชาวคริสต์ สิ่งเหล่านี้จะต้องไม่เป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือ
 การตัดสินใจเลือกและการกระทำของมนุษย์ แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งชาวคริสต์เรียกว่าสิ่งกำหนด
 ให้จะต้อง เป็นปัจจัยทำให้โครงการ เสรีภาพของมนุษย์ประสบผลสำเร็จ ดังได้กล่าวแล้วว่าสิ่ง
 กำหนดให้เหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดมีอยู่คู่กับโลก สิ่งกำหนดให้เหล่านี้ เช่น คนไม่ พืชพันธุ์ ัญญา
 หาร น้ำ ภูเขา แต่เดิมนั้นมันมีอยู่ตามธรรมชาติของตัวมันเอง มีได้เป็นประโยชน์หรือเป็น
 โทษต่อสิ่งใด จนกระทั่งมีมนุษย์มาให้คุณค่าแก่สิ่งเหล่านี้ มนุษย์ให้คุณค่าแก่สิ่งเหล่านี้โดยการ
 นำมาเป็นปัจจัยสนับสนุนแผนการการกระทำของมนุษย์ เมื่อพิจารณาในประเด็นนี้สิ่งที่มีตาม
 ธรรมชาติ จึงมีได้เป็นอุปสรรคของการตัดสินใจเลือกและการกระทำของมนุษย์ แต่เป็นข้อ
 เท็จจริงที่มนุษย์จะต้องพิจารณานำมาใช้ให้เป็นประโยชน์เหมาะสมกับโครงการ เสรีภาพของ
 ตนเอง

สำหรับปรัชญาของชาวคริสต์ สิ่งกำหนดให้ก็คือสติในตัวเอง ทั้งนี้รวมทั้งร่างกายของ
 มนุษย์ มันมีความมีอยู่ในตัวของมันเองที่ไม่ได้มีความหมายสำหรับสิ่งใด จนกระทั่งมีสติสำหรับ
 ตัวเอง คือ สัมปชัญญะของมนุษย์มาให้คุณค่าแก่สิ่งเหล่านี้ โดยการพิจารณาเลือกเอาสิ่งที่เป็น
 ประโยชน์มาสนับสนุนการกระทำของตน เสรีภาพของมนุษย์จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากข้อเท็จจริง
 เหล่านี้ได้

บางครั้ง เมื่อจำเป็นจะต้องมีการ เลือกตัดสินใจอย่างมีเสรีภาพของสัมปชัญญะของมนุษย์
 เราอาจพบอุปสรรคที่เกิดจากข้อเท็จจริงทางร่างกายและทางธรรมชาติ อุปสรรคที่เกิดขึ้นทำ
 ให้การกระทำไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่สร้างขึ้น กรณีเช่นนี้มิได้แสดงความล้มเหลว

ของการมีเสรีภาพ แต่กลับเป็นเครื่องมือยืนยันการมีอยู่ของมนุษย์ว่า มนุษย์มีอยู่จริงบนโลกนี้
 มิได้มีสัมปชัญญะลอย ๆ เมื่อสัมปชัญญะจะเลือกสร้างโครงการ การกระทำ จะต้องพิจารณาถึง
 ความเหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของร่างกายและสภาพธรรมชาติ ตัวอย่าง เช่นการ เลือกป็น
 ชั้นสู้อยอดเขา อาจจะไม่สำเร็จ เพราะร่างกายเหนื่อยล้ามาก และภูเขาก็ก้อาจจะสูง
 ขึ้นเกินไป หรือกรณีของคนที่ขาดวินัยใจข้างหนึ่ง เลือกออกกำลังกายด้วยการเตะฟุตบอล
 กรณีที่ยกมาผู้เลือกไม่สามารถกระทำได้ เพราะไม่เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริง ถ้าเขา
 ต้องการออกกำลังกายหรือพักผ่อนเขาสามารถเลือกออกกำลังกายในแบบอื่น ๆ ได้ที่เหมาะสม
 กว่า เป็นไปได้กว่า มนุษย์มีความฉลาดพอที่จะพิจารณาเลือกทำให้การกระทำของตนเป็นไป
 ได้โดยสมบูรณ์แทนการเลือกการกระทำที่ไม่สามารถเป็นไปได้อันการกระทำไม่ประสบผล
 สำเร็จ มนุษย์ย่อมมีความทุกข์ มีความกระวนกระวายใจ (anxiety) มนุษย์ต้องรับผิดชอบ
 ต่อความรู้สึกเหล่านี้โดยตรง เพราะเกิดจากการเลือกของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึก
 เหล่านี้มนุษย์จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดการกระทำที่เหมาะสมระหว่างตนเองกับ
 ข้อเท็จจริงของสิ่งแวดล้อม

เมื่อมนุษย์สามารถกระทำได้อย่างเหมาะสมแล้ว เสรีภาพก็จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ใน
 สถานการณ์จริง และการกระทำแต่ละครั้งจะทำให้มนุษย์ได้เข้าใจโลกมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้
 มนุษย์หลีกเลี่ยงภาวะอันตรายของสัตว์สำหรับตัวเองได้ และทำให้เสรีภาพมีความเป็นไปได้โดย
 ตลอด เช่น ถ้านาย ก เลือกทำงานที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถของตนเอง งานนั้น
 ก็สามารถสำเร็จลงได้โดยสมบูรณ์ แต่ถ้าเขาเลือกโดยไม่ใช้สัมปชัญญะพิจารณาถึงความ
 เหมาะสมเขาอาจจะทำงานชิ้นนั้นไม่สำเร็จ การทำงานไม่สำเร็จ ไม่ได้หมายความว่าเขา
 ไม่มีเสรีภาพ แต่มันหมายถึงว่าเขาเลือกทำงานที่ไม่เหมาะสมกับกำลังความสามารถของเขา
 ชิ้นนี้เพราะเสรีภาพมีมาก่อนเจตจำนงที่จะทำ มนุษย์มีเสรีภาพแล้วจึงมีเจตจำนง และมีเจต
 จำนงแล้วจึงมีการกระทำเกิดขึ้น การกระทำจึงต้องเปิดเผยถึงเสรีภาพของมนุษย์ การกระทำ
 ไม่ใช่สิ่งจำกัด เสรีภาพของมนุษย์

ความคิดเสรีนิยมของชาลตรทำให้เกิด "ปฏินัยของเสรีภาพ" (paradox of freedom) คือ "เสรีภาพจะมีได้ก็ในสถานการณ์และจะมีสถานการณ์ก็เพราะมีเสรีภาพ" ทั้งนี้เพราะถ้าไม่มีสถานการณ์รวบรวมข้อเท็จจริงไว้ สัมปชัญญะของมนุษย์ก็ไม่รู้จะเลือกอะไร การกระทำอย่างมีเสรีภาพก็เกิดขึ้นไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีเสรีภาพ สถานการณ์ก็มี สถานการณ์ของมนุษย์ สถานการณ์นั้นไม่มีคุณค่าสำหรับอัตถิภาวะของมนุษย์ มนุษย์เองก็ต้อง เป็นสิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ความหมาย เพื่อให้เข้าใจความคิดเรื่องเสรีภาพในเบื้องต้นของชาลตรแจ่มชัดยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความคิดเรื่องสถานการณ์ที่ชาลตรได้นำมาอธิบาย เกี่ยวโยงกับความคิดเรื่องเสรีภาพ

เสรีภาพกับสถานการณ์

เสรีภาพในทัศนะของชาลตร มีสิ่งที่จะกล่าวขึ้นมาลอย ๆ แต่เป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ ดังที่ได้อธิบายมาแล้วว่าเสรีภาพต้อง เป็นเสรีภาพในสถานการณ์ ชาลตรได้รวบรวมสถานการณ์ไว้ ๕ ประเภทด้วยกันคือ

๑. สถานที่ของข้าพเจ้า (my place)
๒. อดีตของข้าพเจ้า (my past)
๓. สิ่งแวดล้อมของข้าพเจ้า (my environment)
๔. คนใกล้ชิดของข้าพเจ้า (my fellowman)
๕. ความตายของข้าพเจ้า (my death)

๑. สถานที่

สถานที่เป็นสถานการณ์อย่างหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อเสรีภาพมาก การให้คำจำกัดความคำว่า "สถานที่" อาจทำได้โดยการจำกัดที่ว่าง และธรรมชาติของสิ่งที่ปรากฏในโลก สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เช่น ประเทศ ดวงอาทิตย์ บรรยากาศ ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นเสมือนสิ่งที่ถูกจำกัดไว้ให้มวลมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ทุกสิ่งจะอยู่ตามระเบียบแห่งความ

เป็นไปของมัน เหมือนเช่นเรามองโต๊ะตัวหนึ่งจะพบว่า ที่เหนือโต๊ะคือหน้าต่าง ถัดไปทาง
 ชายของหน้าต่างคือตู้ใสของ ทางขวาคือเก้าอี้ เหนือหน้าต่างขึ้นไปมีรูปภาพแขวนอยู่ ทุกอย่าง
 จะอยู่ในสถานภาพของมันอย่างนี้ ดังนั้นเมื่อเราพูดถึงการมีอยู่ จะต้องสัมพันธ์ที่จะต้องรองรับ
 การมีอยู่นั้น เป็นไปไม่ได้ที่เราจะอยู่อย่างไม่มีพื้นที่ เหตุผลนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์พื้นฐาน
 ระหว่างมนุษย์กับโลก โลกเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้อง เรียนรู้ มนุษย์ต้องรู้จักโลกเหมือนกับรู้จักบ้าน
 ของตนเอง โลกจะไม่ปรากฏแก่เราอย่างนอกกรอบนอกทาง เป็นอันขาด เคยเป็นมาอย่างไรก็คง
 เป็นไปอย่างนั้นอย่างมีระบบ แม้ว่าสถานที่จะเป็นสิ่งที่ถูกจัดมาให้มนุษย์ (ถึงมนุษย์มาสู่โลกนี้
 อย่างไม่รู้ตนสายปลายเหตุก็ตาม) แต่มนุษย์ก็มีเสรีภาพที่จะมีอำนาจเหนือสถานที่ได้ และรู้จัก
 ไขมันให้เป็นประโยชน์ต่อเสรีภาพของเรา ถ้าหากเรามีอำนาจเหนือมันแล้ว กลับนำไปใช้ใน
 ที่ขัดแย้งกับเสรีภาพของเรา ก็แสดงว่าเราไม่รู้จักมัน เพราะสถานที่มิใช่สิ่งที่มีอำนาจเหนือ
 มนุษย์ เช่น การเกิดในประเทศไทยของนาย ก. มิได้ทำให้นาย ก. ต้องเป็นคนไทย
 ถิ่นสัญชาติไทย แต่เพราะเขายอมรับความเป็นคนไทย หลังจากที่เขาก่อเกิดมาแล้ว มิใช่สถานที่
 ที่รองรับการ เกิดของเขาจะมีอำนาจอันใดมาบังคับการเลือกของเขาได้ หรือตัวอย่างเช่นนาย
 ข. กำลังเลือกที่จะไปประกอบอาชีพทำมาหากินในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งระหว่าง เชียงใหม่กับ
 สงขลา ทั้งสองจังหวัดนี้จะมีความสำคัญเท่ากัน โดยที่ไม่มีอำนาจไปบังคับการตัดสินใจของ
 นาย ข. แต่อย่างใด จนเมื่อนาย ข. เลือกเดินทางไปประกอบอาชีพที่จังหวัดเชียงใหม่
 จังหวัดเชียงใหม่จึงจะมีคุณค่าสำหรับโครงการแห่งการกระทำของนาย ข. และไม่มีอะไรยืนยัน
 ได้ว่านาย ข. จะเปลี่ยนไปอยู่จังหวัดอื่นอีกหรือไม่ เพราะการไปอยู่เชียงใหม่ที่นาย ข.
 เลือกที่จะไปอยู่ ท่อไปเขาอาจจะเลือกที่จะไม่อยู่ก็ได้

ชาร์ตกล่าววว่า "สถานที่ของข้าพเจ้าปรากฏอยู่ในความหมายของสิ่งที่เปลี่ยนแปลง
 ซึ่งข้าพเจ้าสร้าง โครงการขึ้น แต่การเปลี่ยนนี้ให้เห็นว่าบางสิ่งใดถูกเปลี่ยน ซึ่งก็คือสถานที่

ดังนั้นเสรีภาพจึง เป็นความเข้าใจต่อสภาพข้อเท็จจริงของข้าพเจ้า^๑

เมื่อเราจะสร้างโครงการกระทำการหรือตั้งจุดหมายใด จะต้องทำความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริง และความเหมาะสมของจุดหมายเสียก่อนว่า มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ตัวอย่างเช่น ภูเขา เป็นไปไม่ได้ความมนุษย์จะตั้งจุดหมายที่จะย้ายมันไปไว้อีกที่อื่น แต่ถาเปลี่ยนจุดหมายใหม่เป็นการปีนขึ้นไป เพื่อจะไต่มองเห็นทัศนียภาพของภูมิภาคประเทศ ก็จะสามารถเป็นไปได้ โดยสภาพของภูเขาเองนั้นจะมีสภาพเป็นกลาง คอยที่จะให้ใครก็ตามมาสร้างโครงการกระทำตามจุดหมายของเขา เมื่อเป็นดังนั้นภูเขาก็จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยมนุษย์ประสบผลสำเร็จตามจุดหมาย

แต่ถาหากว่าคนที่จะเป็นเขาปราศจากความรู้เรื่องเทคนิคการปีนเขา ชาติอุปกรณอำนวยความสะดวก และหนทางที่สามารถแผ้วถางได้ สิ่งธรรมชาติในสภาพของมัน (brute things) ก็ก็สามารถเป็นเครื่องจำกัดเสรีภาพได้เหมือนกัน แต่ทุกสิ่งก็ขึ้นอยู่กับการใช้เสรีภาพอันถูกต้องเพื่อสร้างโครงการขึ้น โดยให้มีความเหมาะสมระหว่างจุดหมายกับวิธีการ บางคนอาจจะคิดว่าความคิดเช่นนี้เป็นการสร้างขอบเขตให้เสรีภาพ แท้จริงแล้วขอบเขตเกิดจากความยากในการปีนมากกว่า แต่การที่ภูเขาปีนยากนั้นมีความเขายวนให้อยากจะปีน และมีความน่าจะเป็นแฝงอยู่ มันทาทายให้เกิดความคิดว่าเราสามารถจะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งถาหากภูเขานั้นเราสามารถปีนขึ้นไปสูยอดได้อย่างง่ายดาย อาจจะไม่มียุขยคนใดอยากจะเป็นก็ได้ ในบางโอกาสมนุษย์ต้องการเผชิญสิ่งที่ยากลำบาก เพื่อฝึกฝนอุปสรรค นั้น การฝ่าฟันอุปสรรคอันยากลำบากได้สำเร็จนั้นทำให้มนุษย์ตระหนักยิ่งขึ้นว่าตนเองมีความสามารถ ในกรณีนี้ผมขอแม้อยู่แต่เพียงขอเดี๋ยว่า การตัดสินใจลงมือกระทำนั้นต้อง เป็นของมนุษย์เอง

---

^๑ Ibid., p.494. "My place appears in term of the changes which I project. But to change implies somethings to be changed, which is precisely my place, Thus freedom is the apprehension of my facticity."

๒. อดีตของข้าพเจ้า

อดีตจัดว่าเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของสถานการณ์แห่งการมีอยู่ของมนุษย์ เพราะการมีอยู่ของมีอยู่ในช่วงเวลา มีขีมีอยู่อย่างปัจจุบันทันด่วนแล้วหายไป ดังนั้นอดีตจึงจำเป็นต้องมีอยู่ควบเหมือนกัน ชาร์ตกรกล่าววว่า

ข้าพเจ้าไม่สามารถเข้าใจตัวข้าพเจ้าได้โดยปราศจากอดีต ยิ่งกว่านั้น
 ถูปราศจากอดีต ข้าพเจ้าจะไม่สามารถคิดถึงสิ่งใดที่เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้า
 ใดเลย เพราะเมื่อข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นอะไรแล้ว ก็ต้องคิดถึงใน
 อดีต ยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าเป็นสิ่งที่ทำให้อดีตมาสู่การ เป็นตัวข้าพเจ้าและสู่
 โลก

เสรีภาพของเกี่ยวข้องกับอดีต การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดมีเสรีภาพหรือ
 ไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงการกระทำที่ต่อเนื่องกันมาแต่อดีต ถึงแม้ว่าในขณะที่เลือกจุดหมาย
 ของการกระทำหนึ่งจะต้องเลือกในปัจจุบันก็ตาม และการกระทำจะมุ่งไปสู่อนาคต โดยปล่อย
 อดีตไว้เบื้องหลัง การกระทำมุ่งไปสู่อนาคตมากเท่าใด ย่อมต้องเกิดอดีตมากขึ้นเท่านั้น
 เสรีภาพและอดีตจึงเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ ในฐานะที่อดีตเป็นพื้นฐานให้เกิดเสรีภาพ
 ในปัจจุบันและอนาคต

Ibid., p.496 "I can not conceive of myself without a past; better yet, I can no longer think anything about myself since I think about what I am and since I am in the past, but on the other hand I am the being through whom the past comes to myself and to the world."

เสรีภาพคือการเลือกจุดหมายโดยสัมพันธ์กับอดีต และในทางกลับกันอดีต
จะเป็นเช่นไรก็ได้โดยสัมพันธ์กับจุดหมายที่เลือกแล้วเท่านั้น อดีตมี
องค์ประกอบที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (เช่น เมื่ออายุ ๕ ขวบ ฉันเคย
เป็นไอกรน) และมีบางส่วนที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเห็นได้ชัด (ความหมาย
ของข้อเท็จจริงตามธรรมชาติที่สัมพันธ์กับภาวะของชาวเขาทั้งหมด)^๑

ชาตรหมายความว่า เหตุที่อดีตเกี่ยวข้องกับการเลือกนั้น เพราะอดีตเป็นส่วนที่เก็บ
ข้อเท็จจริงบางส่วนที่จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีก ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์และเวลานั้น ๆ ได้
ผ่านพ้นไปแล้ว เมื่อจะมีการตัดสินใจเลือกในปัจจุบันจำเป็นต่องานถึงข้อเท็จจริงเหล่านั้น
แต่มีได้หมายความว่าอดีตจะมีอิทธิพลในการจำกัดเสรีภาพ อดีตมีความสำคัญเพียงแต่ให้ข้อ
เท็จจริงแก่มนุษย์เพื่อนำมาพิจารณาหาความเหมาะสมเท่านั้น

ตัวอย่างเช่น คนที่ประสบอุบัติเหตุต้องตัดขาหรือแขนออกข้างหนึ่ง หลังจากเขาเสีย
อวัยวะส่วนนั้นแล้ว เมื่อเขาจะตัดสินใจเลือกการกระทำใด เขาจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง
อันนี้ เขาอาจจะเล่นบาสเกตบอลได้ไม่เหมือนเดิม ไม่สามารถไขช้อนส้อมหิ้งคู่รับประทาน
อาหารได้ ข้อเท็จจริงจากอดีตนี้ได้เป็นตัวจำกัดเสรีภาพของเขา เพราะเขายังสามารถ

---

^๑ Ibid., p.497. "...freedom is the choice of an end in term of the past, conversely, the past is what it is only in relation to the end chosen. There is an unchangeable element in the past, (e.g., I had whooping cough when I was five years old.) and an element which is eminently variable (The meaning of the brute fact in relation to the totality of my being.)

เลือกที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ก็ได้ ในระดับที่เหมาะสมกับข้อเท็จจริงของสภาพการที่เป็นจริง
 ของเขา ข้อเท็จจริงเหล่านี้มีอยู่เป็นคุณสมบัติของเขาเพราะเขายอมรับมัน (เขาอาจจะ
 เลือกที่จะไม่ยอมรับก็ได้ โดยเลือกฆ่าตัวตาย) ชาร์ตรกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

มันเป็นไปไม่ได้สำหรับข้าพเจ้าที่จะไม่มีอยู่ แต่ถ้ายกข้าพเจ้ามีอยู่จะมีอยู่อย่าง
 ไม่มีอดีตไม่ได้ ดังนั้นอดีตจึงเป็นรูปแบบซึ่งถูกยอมรับโดยความจำเป็นของ
 การบังเอิญของข้าพเจ้า แต่ในแง่อื่นที่เราเคยพบมา มีลักษณะการมีอยู่
 ๒ อย่าง เป็นคุณสมบัติของสัตว์สำหรับตัวเอง โดยเฉพาะคือ

๑. ไม่มีอะไรอยู่ในสัมปชัญญะ ที่ไม่เป็นสัมปชัญญะของสัตว์
๒. ในสัตว์ของข้าพเจ้า สัตว์อยู่ในคำถาม หมายความว่าไม่มีสิ่งใด
 เขามาสู่ข้าพเจ้าโดยไม่มีทางเลือก

ชาร์ตรแสดงทัศนะว่า ถึงแม้ว่าอดีตจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ แต่ก็ไม่ได้มี
 อิทธิพลเหนือการตัดสินใจเลือกของสัมปชัญญะของมนุษย์ มนุษย์จะปฏิเสธการมีอยู่ของอดีตไม่ได้
 เช่นเดียวกับมนุษย์ไม่สามารถปฏิเสธการมีอยู่ของสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เพราะสิ่งเหล่านี้
 เป็นสิ่งที่กำหนดให้ เป็นข้อเท็จจริงสำหรับการมีอยู่ของมนุษย์ มนุษย์ต้องรับรู้การมีอยู่ของมัน

Ibid., p.497. "It is possible for me not to exist; but if
 I exist, I can not lack having a past. Such is the form which is
 assumed here by the necessity of my contingency. But on the other,
 as we have seen, two existential characteristics in particular quality
 the for itself;

1. Nothing is in consciousness which is not consciousness
 of being.
2. In my being, my being is in question. This means that
 nothing come to me which is not chosen.

แต่สามารถเลือกที่จะให้หรือไม่ให้ความสำคัญแก่อดีตได้ในการตัดสินใจเลือกแต่ละครั้ง
 ธรรมชาติของมนุษย์คือมุ่งไปสู่บุคลิกภาพของตัวเองในอนาคต ในขณะที่ตัดสินใจนั้นยังอยู่ใน
 เวลาปัจจุบัน โดยมีอดีตแฝงอยู่ในบุคลิกภาพปัจจุบัน เนื่องจากบุคลิกภาพในปัจจุบันเกิดจาก
 การเลือกในอดีต บุคลิกภาพในปัจจุบันก็คือสภาพที่เคยเป็นจุดหมายของการกระทำในอดีต
 จุดหมายของการกระทำมีใ้มุ่งไปสู่ความตายหรือความว่างเปล่า แต่จะมุ่ง
 ไปสู่คุณค่าที่เป็นจริง (actual value) ของมนุษย์ อดีตอาจจะมีแรงกดดัน มีความเร่งเร้า
 บังคับให้มนุษย์กระทำการในขอบเขตหนึ่ง แต่ที่เป็นเช่นนี้เพราะมันเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้เลือกจาก
 โครงการแห่งจุดหมายของตนเอง ตัวอย่างเช่น นาย ก. ตัดสินใจที่จะแต่งงานกับนางสาว
 ข. การแต่งงานจึงเป็นจุดหมายของนาย ก. (เพราะนาย ก. อาจจะเลือกตัดสินใจอย่าง
 อื่นก็ได้เช่นกัน) นาย ก. จะต้องกระทำการต่าง ๆ เพื่อทำให้จุดหมายนั้นประสบผล
 นาย ก. อาจจะต้องสะสมเงิน ต้องปลูกบ้าน ต้องดการเที่ยวเตร่ เป็นต้น การกระทำ
 เหล่านี้เกิดจากจุดหมายที่นาย ก. ได้เลือกแล้วในอดีต แต่ไม่ได้หมายความว่า อดีตจะมี
 อำนาจบังคับนาย ก. ให้กระทำเช่นนั้น ตัวนาย ก. ต่างหากที่เลือกกระทำเช่นนั้น
 ในขณะที่เขาสามารถเลือกกระทำอย่างอื่นได้ ถ้าสิ่งเหล่านี้เป็นข้อผูกมัดที่นาย ก. ก็เป็น
 เพราะตัวนาย ก. เอง เป็นผู้สร้างมันขึ้นด้วยความยินดี การกระทำเช่นนั้นจึงมีคุณค่าต่อ
 นาย ก. เพราะมันไม่ได้เกิดจากการบังคับของอำนาจอื่น ๆ คุณค่านั้น เป็นคุณค่าที่นาย
 ก. เห็นว่าดี จึงปฏิบัติตามเพื่อให้ความสำคัญแก่คุณค่านั้น
 อดีตเป็นส่วนหนึ่งของสัมปชัญญะ เพราะเราเข้าใจอดีตได้โดยการคิดย้อนกลับ
 จากปัจจุบัน อดีตมีลักษณะเป็นอัตนัย (subjective) เพราะบุคคลแต่ละคนมีอดีตที่แตกต่างกัน
 กัน โครงการแต่ละโครงการของการกระทำก็ย่อมมีอดีตที่แตกต่างกันด้วย เพราะมนุษย์
 แต่ละคนมีเสรีภาพในการเลือกเป็นอะไรก็ได้

๒. สิ่งแวดล้อมของข้าพเจ้า

สิ่งแวดล้อมคือข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอัตถิภาวะของมนุษย์ เมื่อ
 มนุษย์จะกระทำการใดมนุษย์ก็ต้องกระทำในสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะเกิดการกระทำ

ขึ้นโดยไม่มีสิ่งแวดลอม ชาร์ตรแสดงทัศนะว่า สิ่งแวดลอมมิได้เป็นสิ่งที่มาจำกัดเสรีภาพ
 แมวาส่งแวดลอมบางอย่างจะเป็นอุปสรรคต่อการกระทำของเรา อย่างเช่นเราต้องการจะ
 ด้บริดจกรยานไปยัง เมืองข้างหน้าให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ถ้าง ็เอิญยารดจกรยานเม่น
 เสียก่อน แสงแดดร้อนจัด ลมพัดปะทะตัวแรงไป สิ่งที่ไม่ได้คาดการณล่วงหน้าแล้วเกิดขึ้น
 นี้แหละคือสิ่งแวดลอมที่จะทำให้จุดหมายไม่ประสบผลสำเร็จ โครงการแห่งจุดมุ่งหมายแต่ละ
 โครงการจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดลอม และเลือกใช้วิธีการอย่างเสรี เพื่อทำให้จุดหมาย
 สำเร็จตามเจตจำนงที่ใดตั้งไว้

เมื่อกล่าววามนุษย์มีสัมปตัญญะต่อบางสิ่ง มีความหมายว่าบางสิ่งนั้นต้อง เป็นสัจ
 ที่มีอยู่จริง และเป็นสัจที่มีอยู่อย่างอิสระจากสัมปตัญญะของมนุษย์ เช่นเกี่ยวกับการกล่าวว่า
 มนุษย์สามารถกระทำบางอย่างได้ การกระทำนั้นจำเป็นตอง เป็นการกระทำที่เกี่ยวกับสัจ
 ที่มีอติภาวะอิสระจากอติภาวะของมนุษย์ และอิสระจากการกระทำของมนุษย์ การกระทำ
 ของมนุษย์มีความสำคัญอยู่ที่สามารถเปิดเผยถึงอติภาวะของสัจอื่น ๆ ได้ การเปิดเผยในที่นี้
 ก็คือการ เปิด โอกาสให้สัจเหล่านั้นมีส่วนร่วมในโครงการการกระทำของมนุษย์

เสรีภาพของมนุษย์คือเสรีภาพที่จะเปลี่ยน เปลี่ยนสิ่งแวดลอมจากสภาพเดิม
 ของมันซึ่งอยู่ในสภาพเป็นกลาง ให้สามารถนำมาใช้ เป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำของมนุษย์
 ถึงแมว่าในขั้นแรกอาจจะมองเห็นว่าสิ่งแวดลอมเป็นอุปสรรค แต่มันเป็นอุปสรรคที่กลับทำให้
 มนุษย์เข้าใจความหมายของสิ่งแวดลอมได้อย่างชัดเจนขึ้น ชาร์ตรกล่าวว่า "การกระทำ
 ของข้าพเจ้าสามารถเปิดเผยอติภาวะอื่นแก่ข้าพเจ้า แต่ไม่สามารถเป็นเงื่อนไขให้มันเกิดขึ้น
 ความเป็นอิสระคือความเป็นอิสระที่จะเปลี่ยน"^๑

^๑ Ibid., p.506 "My action can reveal this other existence to me but does not condition it. To be free is to-be-free-to-change."

มนุษย์เสรีภาพที่จะเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมได้แต่ไม่สามารถจะกำหนดเงื่อนไขให้
 สิ่งเหล่านี้ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำหนดให้ตามธรรมชาติ มีอิทธิภาวะในตัวของมันเอง
 เหมือนที่มนุษย์มีอิทธิภาวะบนโลก การมีอยู่ของสิ่งธรรมชาติเป็นเครื่องยืนยันว่ามนุษย์จะต้องมี
 เสรีภาพที่จะเกิดขึ้นบนโลกนี้ สิ่งธรรมชาติเป็นข้อมูลที่อยู่ในสภาพของมัน รอให้มนุษย์เข้าไป
 จัดการ แต่โดยตัวของมันเองมันไม่ได้มีอิทธิพลที่จะเป็นประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อการ
 กระทำของมนุษย์เลย สิ่งธรรมชาติคงอยู่เป็นข้อมูลตามธรรมชาติอย่างนั้นตลอดไป

เสรีภาพของมนุษย์จะต้อง เป็นเสรีภาพที่เกิดจากความสามารถในการจัดการ
 โลก โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ธรรมชาติสร้างไว้ ถ้าไม่มีสิ่งแวดล้อม มนุษย์ก็คงไม่รู้ว่าเสรีภาพ
 หมายถึงอะไร สิ่งธรรมชาติที่แวดล้อมมนุษย์มีสภาพดั้งเดิมเป็นสัจธรรมในตัวเอง คือ เป็นกลาง
 ไม่แบ่งแยกประเภท ไม่สามารถทำนายได้ว่าเหตุการณ์อะไรจะเกิดขึ้นจนกระทั่งดีสำหรับ
 ตัวเองใช้วิธีการศูนย์วรรต (nihilation) แยกสิ่งเหล่านี้ออกจากกัน มันจะปรากฏและ
 ถูกเปิดเผยในลักษณะที่ตรงข้ามกับสัจธรรมสำหรับตัวเอง เพราะสัจธรรมสำหรับตัวเองมีลักษณะ เป็น
 สัมปชัญญะ ในขณะที่สิ่งธรรมชาตินั้นมีลักษณะ เป็นสสาร ศูนย์วรรตก็คือการนำเอาความว่าง
 เปล่าเข้าสู่ความมืดทึบ เมื่อมนุษย์พิจารณาสิ่งธรรมชาติโดยอาศัยความว่างเปล่า มนุษย์ก็
 สามารถแยกออกได้ระหว่างสิ่งที่มีประโยชน์กับสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์สำหรับการกระทำ เหตุที่
 สามารถแยกออกได้ดังนี้เพราะมนุษย์มีจิต เป็นเครื่องรวบรวมประสบการณ์ของการกระทำใน
 อดีตไว้ ประสบการณ์จะบอกว่าเราควรจัดการอย่างไรดีกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เสรีภาพจึง
 เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์สามารถจัดการ เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากสภาพที่มีอุปสรรคให้กลับ เป็นสิ่ง
 สอดคล้องกับการกระทำของตนได้ ชาร์ตกรกล่าววว่า

เสรีภาพของเราทำให้สิ่งต่าง ๆ แส่คองตัวออกมาเป็นสิ่งที่อิสระแยกออกจาก
 ตัวเขาพาเขา โดยอาศัยความว่างเปล่าที่เขาพาเขาหรือเป็นอยู่กันเอง ทั้งนี้
 เพราะเสรีภาพถูกสาปให้ต้องเป็นเสรี กล่าวคือ ไม่สามารถเลือก ในฐานะ
 เสรีภาพ ในตัวเองเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้ ดังนั้นมันจึง เป็นความขัดแย้งในความ

บังเอิญที่เต็มเปี่ยม โดยสมมุติฐานของความบังเอิญ และโดยผ่านพ้นความบังเอิญ มันจึงสามารถมีการเลือกและมีการจัดระเบียบสรรพสิ่งในสถานการณ์ของความบังเอิญของ เสรีภาพและความบังเอิญของสัตว์ในตัวเองที่แสดงออกในสถานการณ์อย่างไม่สามารถทำนายได้ และทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นอุปสรรค ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ และต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สำหรับสถานการณ์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม้อาจจะมีเสรีภาพใดเลย เว้นแต่ในสถานการณ์

ซาร์ตรแสดงทัศนะว่า โครงสร้างอันแท้จริงของสถานการณ์ดั้งเดิมนั้น จะปรากฏแก่นมนุษย์อย่างแจ่มชัด แต่มันจะปรากฏออกมาอย่างแยกไม่ไควว่าเป็นสิ่งนั้น เป็นสิ่งนี้ หรือที่นั่น ตามธรรมชาติมันจะยังไม่แยกเป็นรูปแบบต่าง ๆ แต่จะอยู่ในฐานะสิ่งมีอยู่ในสภาพดั้งเดิม (a brute existent) มนุษย์จะต้องใช้เสรีภาพเขาเปลี่ยนแปลงมันดังใดกล่าวดแล้ว โดยเลือกให้ความสำคัญแก่นมันจากสิ่งกำหนดให้ทั่วไป (the given) เป็นสิ่งกำหนดให้ (that given) สิ่งกำหนดนี้ (this given) สิ่งกำหนดให้หรือสิ่งกำหนดให้คือสิ่ง

Ibid., p.509 "Our freedom causes the things to manifest themselves as out of reach, independent, separated from me by the very nothingness which I secret and which I am. It is because freedom is condemned to be free-i.e., can not choose itself as freedom that there are things; that is, a plenitude of contingency at the heart of which it is itself contingency. It is by the assumption of this contingency and by its surpassing that there can be at once a choice and an organization of things in situation; and it is the contingency of freedom and the contingency of the in-itself which are expressed in situation by the unpredictability and the adversity of the environment. Thus I am absolutely responsible for my situation. But I am never free except in situation."

ที่มนุษย์เลือกให้เกี่ยวข้องกับตัวมนุษย์ โดยการตั้งข้อสันนิษฐาน (assumption) และให้ความหมายแก่มัน เสรีภาพเป็นการเลือกด้วยตัวเอง เลือกเปลี่ยนแปลงสิ่งกำหนดให้ให้สอดคล้องกับจุดหมาย สิ่งกำหนดให้จึงปรากฏเป็นสิ่งกำหนดให้หรือมันได้ในความหมายของจุดหมายที่ถูกเลือก และตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ จุดหมายที่เลือกนั้นจะต้องได้จากการวิเคราะห์ตัวเลือกทุก ๆ ตัวเลือกที่เป็นรูปธรรม คือ เป็นตัวเลือกที่อยู่ในสถานการณ์นั่นเอง

๔. ผู้ใกล้ชิดของชาวเรา

ในทัศนะของชาวตร "เพื่อน" หมายถึง สัตว์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่นอกขอบเขตของการเลือกของเรา มนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่เพียงผู้เดียวได้ ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่น จนทำให้บังเกิดความนาหวาดกลัวว่าเพื่อนจะเป็นอุปสรรคต่อการกระทำของเรา

ชาวตรกล่าวว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาที่มนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับโลก ซึ่งมีบางสิ่งที่มีความหมายในตัวของมัน โดยที่เสรีภาพของเรายังไม่ได้ให้ความหมายแก่สิ่งเหล่านั้น ในกรณีสามารถขยายได้ว่าโลกของเรานี้แบ่งออกได้ ๒ สภาพ คือ สภาพหนึ่งมีสิ่งที่มีความหมายโดยตัวเราเป็นผู้ให้แก่นั้น กับอีกสภาพหนึ่งมีสิ่งซึ่งเราไม่ได้ให้ความหมายแก่สิ่งเหล่านั้นด้วยตัวเอง เราเพียงแต่พบว่าเราได้เป็นเจ้าของโดยเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นเมื่อมีผู้ถามว่าสิ่งที่มีอยู่ ทั้งที่มีอยู่ดั้งเดิม กับสิ่งซึ่งเพิ่งสร้างขึ้นใหม่ รวมทั้งบุคคลอื่นด้วย มีความหมายต่อสถานการณ์ของเราหรือไม่ คำตอบก็คือมี เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เรายอมรับเข้ามาอยู่ในสถานการณ์ของเรา บางสิ่งมีความหมายอยู่แล้ว เราเข้าใจได้ทันที เช่น สถานีรถไฟ เครื่องหมายจราจร งานทางศิลปะหรือบางสิ่งที่เราได้พบว่าเป็นของเราเรียบร้อยแล้ว เช่น สัญชาติของเรา เชื้อชาติของเรา ร่างกายของเรา และบุคคลอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เราเข้าใจไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้นแล้วนำมาเป็นประโยชน์ต่อการกระทำของเรา

เรื่องเหล่านี้มิใช่เป็นเรื่องยาก ถ้าหากว่ามนุษย์จะยอมรับว่าโลกนี้อยู่ภายใต้จุดหมายของเราเอง มนุษย์จะต้องพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในฐานะเป็นเครื่องมืออยู่ในขอบเขตของการเลือกของเรา

สมมุติว่าข้าพเจ้า เป็น โมนาตหนึ่งทีปราศจากประตูและหน้าต่าง คือ เป็นอิสระ จากโมนาคอื่น ๆ และถ้าข้าพเจ้าสามารถล่วงรู้ได้โดยทางหนึ่งทางใดว่า มีอรรถาภิเษของ โมนาตอื่นอยู่ด้วย และโมนาคใดให้ความหมายใหม่แก่สิ่งซึ่งข้าพเจ้าพบเห็น ในกรณีเช่นนี้ ย่อมมีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับข้าพเจ้าที่จะยอมรับความหมายของคนอื่นว่า เป็นสิ่ง เป็นไปได้ การยอมรับอย่างนี้จะทำให้เกิดความเป็นพหุภาพแห่งความหมาย (the plurality of meaning) พหุภาพแห่งความหมายนี้เกี่ยวข้องกับพหุภาพแห่งสัมปชัญญะ นั่นคือการยอมรับ ว่าสัมปชัญญะของผู้อื่นเป็นจริงได้เท่า ๆ กับที่สัมปชัญญะของเราเป็นจริง ดังนั้นความหมายที่ เกิดจากสัมปชัญญะอื่น ๆ จึงเป็นจริงด้วย ถึงอย่างไรในลักษณะนี้ก็ยิ่ง เปิดโอกาสให้แกตัวเรา ได้สร้างตัวเลือกแห่งตัวเราเองได้ เพียงแต่ตัวมนุษย์ได้ผูกพันอยู่ในโลกซึ่งมีความหมายแล้ว

ถ้าข้าพเจ้าอยู่ในเมือง ข้าพเจ้าจะพบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่และมีความหมายที่ เป็นอิสระจากตัวข้าพเจ้าอย่างมากมาย เช่น ถนน รถยนต์ บ้าน ร้านค้า เครื่องหมาย ต่าง ๆ เสียงสัญญาณ เสียงเพลงจากเครื่องรับวิทยุ แต่ถ้าในสภาพที่โดดเดี่ยวหรือในป่า ข้าพเจ้าจะพบสิ่งที่มีอยู่ในสภาพคังเคิมอันทำนายไม่ใคร่ เช่น กอนหิน เมื่อพบสิ่งเช่นนี้เรา จะตองกำหนดคควยตัวเราเองทันที เพื่อให้คาแกมันวากอนหิน แต่นอกจากนั้นมันยังไม่ได้เป็น อะไรเลย จนกว่าเราจะกำหนดคให้แกมันว่า เป็นสิ่งที่ตองหลีกเลี่ยงหรือเป็นสิ่งที่ตองมอง เป็นตน จะเห็นว่าจากกอนหินกอนเดียวกันนั้นมันสามารถจะเป็นอะไรก็ได้ตามแต่มนุษย์จะเลือก กำหนดคให้มัน ถ้ามนุษย์เลือกที่จะไม่กำหนดคให้คคุณคคอย่างใดแกมัน มันก็ยังคง เป็นชชชชชชชชชช แต่เมื่อข้าพเจ้าเห็นตึกหนึ่งอยู่ตรงมุมถนน มันไม่ได้เป็นเพียงสิ่งมีอยู่ในสภาพ คังเคิม ข้าพเจ้ายังไม่สามารถกำหนดคมันได้เหมือนกำหนดคกอนหิน ไม่สามารถกำหนดคให้มัน เป็น "สิ่งนี้" ของข้าพเจ้าในทางหนึ่งทางใดได้ นั่นคือข้าพเจ้าไม่สามารถกำหนดคความหมาย แก่ตึกโดยตรงได้ เพราะตึกมีความหมายที่เป็นอิสระจากข้าพเจ้า ข้าพเจ้าอาจจะพบคุณสมบัติ ของตึกนี้ว่าเป็นอาหารคัเมนท หรือ เป็นที่ทำการบริษัทแห่งหนึ่ง คุณสมบัติเหล่านี้มาจาก ไหน คุณสมบัติเหล่านี้มาจากการกำหนดคความหมายของผู้อื่น ผู้คนที่ม้อตติภาวะเหมือนกับข้าพเจ้า คืออตติภาวะของมนุษย์ เขาจึงสามารถกำหนดคความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ สิ่งทีสร้างขึ้นทำให้

เกิดเป็นระบบเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และเพื่ออยู่ในสังคมร่วมกัน แต่สภาพของสิ่งที่สร้างนั้นจะปรากฏออกมาเสมือนสัตว์ในตัวเอง ไม่แบ่งแยกประเภท มนุษย์จะพอใจในความเป็นสัตว์สำหรับตัวเองแยกออกมา ชาร์ลโคกกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

มันแสดงออกในลักษณะไม่มีความแตกต่าง เช่นเดียวกับความเป็นจริงแห่งสัตว์ในตัวเอง มันถูกสร้างให้เป็นสิ่งหนึ่ง และไม่แตกต่างจากคุณสมบัติของสัตว์ในตัวเอง คล้ายกับลักษณะที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ที่เปิดเผยแก่ชาวฟิสิกส์ก่อนที่ชาวฟิสิกส์จะมีประสบการณ์ ข้อสังเกตเกี่ยวกับความปลอดภัยของชาวฟิสิกส์ เช่น "ลดความเร็ว" "โค้งอันตราย" "เขตโรงเรียนข้างหน้า" "อันตราย" "อีก ๑๐๐ ฟุตสะพานแคบ" เป็นต้น แต่ในขณะที่ความหมายของสิ่งเหล่านี้ประทับบนสิ่งต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับลักษณะภายนอกที่ไม่แตกต่างกัน อย่างน้อยก็ในการปรากฏนั้นมีบางสิ่งซึ่งถึงลักษณะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ และมันเกี่ยวข้องกับชาวฟิสิกส์ ชาวฟิสิกส์จะต้องข้ามถนนในทางที่บอก ชาวฟิสิกส์จะไปในร้านค้าหนึ่งเพื่อซื้อเครื่องมือชนิดหนึ่ง พร้อมใบชี้แจงวิธีการใช้ และชาวฟิสิกส์ก็จะเชื่อมั่นตามวิธีการที่บอกไว้

Ibid., p.511 "...it is presented with the same indifference as the reality of the in itself; it is made a thing and is not distinguished from the quality of the in-itself. Similarly the coefficient of adversity in things & revealed to me before being experienced by me. Hosts of notices put me on my guard : "Reduce Speed Dangerous curve", "Slow school", "Danger", "Narrow Bridge 100 feet ahead," etc. But these meaning while deeply imprinted on things and sharing in their inditferent exteriority - at least in appearance are nonetheless indications for a conduct to be adopted, and they directly concern me. I shall crass the street in the lanes indicatéd. I shall go in to this particular shop to buy this particular instrument, and a page with directions for using. Later I shall use this instrument under determined conditions."

เหตุที่กล่าวว่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกลาง เพราะเราอาจจะยอมรับมันหรือไม่ยอมรับก็ได้ ถ้าหากเราปฏิบัติตามปายจรรยา "ซัซซา ๆ" แสดงว่าเราเลือกที่จะยอมทำตามคำสั่งนี้ ชาร์ตกล่าวว่สภาพนอกตัวเราเป็นกลาง เพราะถ้าเราเลือกที่จะยอมรับมันก็มีอิทธิพลต่อการกระทำของเรา ถ้าเราเลือกที่จะไม่ยอมรับ สิ่งเหล่านั้นก็ไม่มีอิทธิพลต่อเรา แต่ทุกอย่างก็ยังคงมีความหมายอยู่ในตัวมันเอง บางครั้งมนุษย์ก็ตั้งค่านึงว่าถ้าหากมนุษย์ไม่ทำตามกฎหรือสิ่งที่ผู้อื่นสร้างไว้ มันก็ไม่ไค่ประโยชน์อะไรเลย เช่น อาจจะไปเดินถนน พลาดเวลารถไฟ บางครั้งมนุษย์จึงต้องทำในสิ่งที่สอดคล้องกับคำสั่ง เช่น "เข้าทางนี้" "ออกทางนั้น" อันที่จริงมันก็คือความหมายของศัพท์ว่า "ทางเข้า"

(Entrance) และ "ทางออก" (Exit) ซึ่งเป็นเพียงขอมูลที่ไม่มีค่าในตัวเอง แต่มันมีความหมายเพราะมีมนุษย์คนอื่นกำหนดให้แก่มัน และยอมรับมัน เป็นระบบสำหรับปฏิบัติ

ในทุกการกระทำที่มนุษย์กระทำขึ้น มนุษย์ต้องจัดให้ตัวเองเหมาะสมกับโลก แต่ไม่ไค่หมายความว่าความวามมนุษย์ถูกจำกัดเสรีภาพ เสรีภาพจะต้อง เกิดจากการเลือกในตัวเอง โดยการเข้าสู่เหตุการณ์ในวิถีทางต่าง ๆ มนุษย์ไม่ไค่เกิดความทุกข์ยากจากการมีอยู่ของบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น มนุษย์ต้องทำให้การมีอยู่ของผู้อื่นปรากฏแก่เขาเองโดยวิธีการเลือก

มนุษย์สร้างจุดหมายขึ้นเพื่อแสดงตัวเองออกมา สัตสำหรับตัวเองในตัวมนุษย์ จะเผชิญหน้าบุคคลอื่นในฐานะที่บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือ การให้ความสำคัญแก่อัตถิภาวะของบุคคลอื่นเท่ากับเป็นการให้ความสำคัญแก่ความเป็นนามธรรมบางอย่าง เช่น เชื้อชาติ และ สัญชาติ เป็นต้น ชาร์ตเปรียบเทียบสิ่งเหล่านี้ว่าเหมือนกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ของ ภาษา โครงสร้างทางไวยากรณ์นั้นเป็นนามธรรม แต่เป็นนามธรรมที่เกิดจากรูปธรรมเฉพาะ (particular concrete) เพราะโครงสร้างนั้นสามารถศึกษาไค่จากประโยคแต่ละประโยค คำศัพท์แต่ละคำ ในทำนองเดียวกันชาติพันธุ์ของมนุษย์ก็มีอยู่ในตัวมนุษย์แต่ละคน ไม่ไค่ถูกกำหนดจากสิ่งอื่นไค่

ในบางครั้งการมีอยู่ของบุคคลอื่น สร้างความทุกข์ให้แก่ตัวเราเอง เพราะการมองของบุคคลอื่นทำให้ตัวเราเองกลายเป็นสัตสำหรับบุคคลอื่นไป ตัวเราเองกลายเป็น

สัจที่มีฐานะ เช่นเดียวกับสัจในตัวเอง ที่มีบุคคลอื่นมาให้คุณค่า แต่โดยธรรมชาติมนุษย์เป็น สัจสำหรับตัว เองยอมไม่พอใจที่มีฐานะ เช่นนี้ในการมองของบุคคลอื่น ทางออกในกรณีนี้ของ มนุษย์คือการประกาศชาติพันธุ์ขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีฐานะความเป็นมนุษย์เท่า กัน สามารถอยู่ในสังคมรวมกันได้ด้วยความเข้าใจกัน และมีความรับผิดชอบต่อกันเพื่อรักษา คุณค่าของชาติพันธุ์มนุษย์ ซึ่งก็คืออัตถิภาวะของมนุษย์นั่นเอง ถ้าหากมนุษย์กระทำการโดยมุ่ง เชื้อชาติพันธุ์ ชนชั้นหรือสัญชาติ ในลักษณะที่เป็นนามธรรมแยกออกจากตัวมนุษย์ ชาร์ตร ถือว่าเป็นศรัทธาเลว (bad faith) เป็นมิจฉาคติเพราะการกระทำในลักษณะเช่นนั้นเกิด จากความเข้าใจผิด ตรงที่มนุษย์ได้ลดคุณค่าของตัวเองลง. แล้วไปยกคุณค่าความสำคัญให้ แก่ชาติพันธุ์หรือสัญชาติ ซึ่งอันที่จริง เป็นสิ่งที่เกิดจากตัวมนุษย์

๕. ความตายของชาวเขา

ความตายเป็นสถานการณ์อีกอย่างหนึ่งของ โครงสร้างของอัตถิภาวะของมนุษย์ แต่ความตาย เป็นสถานการณ์ที่จะนำชีวิตไปสู่สภาพศูนย์ตา ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของ โครงสร้าง ของชีวิตที่ดำเนินติดต่อกันไปเป็นลำดับ เมื่อชีวิตดำเนินไปถึงความตาย ชีวิตมนุษย์จะอยู่ใน สภาพที่หยุดทุกอย่างสมบูรณ์ ไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งใดขึ้นมาได้อีกแล้ว เพราะในความตาย มนุษย์จะไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งใดเลย คงมีแต่เพียงความไม่เป็นมนุษย์ (the non-human) ซึ่งไม่มีขอบเขตจำกัดที่แน่นอน และอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถทำนายได้ว่าหลังจากตายแล้ว มนุษย์จะเป็นเช่นไร

ชาร์ตร เปรียบเทียบความตายว่าเสมือนกับการหยุดในตอนท้ายของท่านองคนตรี การหยุดในท่านองคนตรีเป็นส่วนหนึ่งของท่านองฉันใด ความตายกับชีวิตก็เป็นเช่นนั้น เพราะ ความตายเป็นความตายของมนุษย์แต่ละคน ไม่มีผู้ใดกำหนดความตายให้แก่อันใด มนุษย์ทุก คนจะต้องตระหนักว่าตนเองมีเสรีภาพที่จะตาย (freedom-to-die) เพราะความตายนั้น ก็คือขอเท็จจริงอย่างหนึ่งที่อยู่ในโครงสร้างอัตถิภาวะของมนุษย์ เมื่อเป็นขอเท็จจริงอยู่ใน โครงสร้างของอัตถิภาวะของมนุษย์ มนุษย์จึงสามารถเลือกจัดการกับขอเท็จจริงได้ ขอเท็จจริง

นั้นโดยตัวมันเองมีสภาพเป็นกลาง ไม่ดี ไม่เลว ไม่มีอำนาจบังคับอยู่ในตัวเอง ความสำคัญของมันขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์ที่จะให้แก่มัน เพื่อให้ความตายนั้นเป็นความตายของข้าพเจ้า ในบรรดาตัวเลือกทั้งหลาย ข้าพเจ้ามีความตายเป็นตัวเลือกตัวเลือกหนึ่ง ข้าพเจ้าสามารถเลือกความตายให้ เป็นจุดหมายของชีวิตใดเท่าน่า ๆ กับข้าพเจ้าสามารถเลือกจุดหมายอื่น ๆ เมื่อข้าพเจ้าเลือกความตายก็เท่ากับข้าพเจ้าได้เลือกให้ชีวิตของตนเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าพร้อมจะรับผิดชอบชีวิตในสภาพเช่นนั้นด้วยตัวเอง เรื่องนี้ ชาร์ตรกล่าวถึงความตายว่า "มันเป็นความตายของคนหนึ่ง, ของปัจเจกบุคคล, เป็นสิ่งซึ่งไม่มีใครสามารถทำให้ข้าพเจ้า"^๑

ทัศนะ เช่นนี้แตกต่างกับทัศนะของคริสตชนทั้งหลายที่มีทัศนะว่า ความตายคือการลงโทษมนุษย์ของพระเจ้า เพราะมนุษย์คู่แรกได้กระทำความบาปโดยผิดสัญญา กับพระเจ้า ความตายในทัศนะนี้จึงมาจากสิ่งภายนอกตัวมนุษย์ มนุษย์อยู่ในสภาพรอดคอย โดยคิดว่าความตายจะต้องมาถึงตนเองในวันใดวันหนึ่ง สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตในวันนั้นก็คือดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามน้ำพระทัยของพระเจ้าให้มากที่สุด เพื่อพระเจ้าจะทรงยกโทษให้ ในวันที่พระองค์จะมาพิพากษาโทษมนุษย์

ส่วนในทัศนะของชาร์ตรนั้น ความตายเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์จะต้องรับผิดชอบต่อความตายของตนเองด้วยการเลือกความตายด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าความตายจะนำชีวิตไปสู่ภาวะแห่งศูนย์ตา ซึ่งไม่มีขอบเขตจำกัดก็ตาม

สรุปได้ว่า สถานการณ์ก็คือทุกสิ่งทุกอย่างที่แวดล้อมการมีอยู่ของมนุษย์แต่ละคน จนดูเหมือนว่าสถานการณ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะ เมื่อเราจะตัดสินใจว่าการกระทำใดมีเสรีภาพหรือไม่ ก็ต้องพิจารณาถึงสภาพข้อเท็จจริงของสถานการณ์ของการกระทำนั้นประกอบด้วย ซึ่งในบางที่เข้าใจในความหมายของคำว่า "สิ่งกำหนดให้" ตาม

^๑ Ibid., p.534. "...it is the death of a person, of an individual, the only thing which nobody can do for me."

ธรรมชาติ โดยเขากล่าวว่าสิ่งกำหนดให้ปรากฏออกมาในหลายทาง แต่ก็มีเอกภาพอันสมบูรณ์คือ แสดงออกมาเป็นสถานที่ อดีต สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวข้าพเจ้ากับคนอื่น เป็นต้น เนื่องจากจารตรสร้างปรัชญาเพื่อยกย่องให้ควมมีอยู่ของมนุษย์มีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด เขาจึงพยายามอธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วเน้นให้เห็นว่าสถานการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ต้องยอมรับ มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่สถานการณ์ก็มีได้เป็นสิ่งขัดขวางเสรีภาพ สถานการณ์กลับเป็นสิ่งที่เน้นให้เห็นเสรีภาพมากขึ้น "เราจะใช้ศัพท์สถานการณ์สำหรับความบังเอิญมีของเสรีภาพในโลกที่มีสัจอยู่อย่างเพียบพร้อม ตราบเท่าที่ขอมูลนี้มิได้อยู่เพื่อบังคับเสรีภาพ แต่ปรากฏแก่เสรีภาพตามแนวทางของจุดหมายที่เสรีภาพจะเลือกสรร"^๑

ถ้าพิจารณาในอีกแง่หนึ่ง เราจะพบข้อขัดแย้งว่าเสรีภาพมีอยู่โดยจำกัด เมื่อกล่าวว่าเสรีภาพคือการเลือก เพราะทุก ๆ การเลือกจะต้องมีการคาดคะเน มีการตัดสินใจ และมีการตัดเลือก ในบางครั้งมนุษย์ก็ต้องจำกัดการเลือกของตัวเอง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพขอเท็จจริงและเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบของตนเอง นั่นหมายความว่ามนุษย์ต้องสร้างขอบเขตให้แกตนเอง

เสรีภาพที่ไม่มีขอบเขตเป็นเสรีภาพที่เหลวไหลไร้ความหมาย ไม่สามารถทำให้จุดหมายของมนุษย์คุณค่าต่อมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ แม้แต่ในความคิดโดยทั่วไปก็สามารถเห็นได้ว่าความบังเอิญจะเกิดความขัดแย้งในตัวเอง ถ้าหากจะกล่าวว่าเรามีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ในความว่างเปล่าที่ไม่มีอะไรเลย การกล่าววามมนุษย์มีเสรีภาพไม่ได้หมายความว่ามนุษย์มีเสรีภาพที่จะไม่เป็นอะไรเลย แต่มนุษย์ต้องมีเสรีภาพในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และมีเสรีภาพที่จะเป็นตามเจตจำนงของตน ในสถานการณ์ที่แวดล้อมตนอยู่ .

^๑ Ibid., p.487. "We shall use the term situation for the contingency of freedom in the plenum of being of the world in as much as this datum, which is there only in order not to constrain freedom, is revealed to this freedom only as already illuminated by end which freedom choose."